

Lunds universitet

Sara Manelius Larsson och Emma Wendel

Institutionen för kommunikation och medier

JOUK10

Journalistik

Handledare: Jimmy Vulovic

Datum: 2021-01-14

Vem får agera expert?

En undersökning av mångfalden bland experter i SVT:s
nyhetssändningar.

Abstract

Syftet med denna uppsats är att undersöka dels hur mångfalden ser ut bland experter i SVT:s huvudnyhetssändningar, dels att skapa en större förståelse för hur journalister väljer ut experter till nyhetsinslagen och reflekterar kring mångfalden bland dessa. För detta genomfördes en kvantitativ innehållsanalys av *Aktuellt*, *Rapport*, *Sportnytt* och *Kulturnyheter* och därefter intervjuer med en journalist från respektive redaktion. Analysen innefattade 25 sändningar i vilka det totalt medverkade 52 experter. Av dessa var 77 % män, 90 % vita, 92% talade flytande svenska och ingen uppvisade någon funktionsnedsättning. Följaktligen visar vår studie att den typiske experten som medverkar i SVT:s nyhetssändningar tillhör normen, det vill säga är en vit man i åldern 30-60 år som talar flytande svenska och inte har någon funktionsnedsättning. Genom intervjuerna framkom att journalisterna ofta hör av sig till samma experter som de vet har medverkat tidigare och har medievana. Varför det blir så beror främst på tidsbrist som tar sig uttryck i snäva deadlines. Det framkom även att journalisterna trodde att deras kollegor jobbar på ett liknande sätt med mångfaldsfrågor, vår studie visar dock att så inte är fallet. Med utgångspunkt från gatekeeping-teorin, medielogiken och ett intersektionellt perspektiv diskuteras resultatet i förhållande till tidigare forskning.

This study seeks to determine the diversity within the group of experts in the Swedish television news; *Aktuellt*, *Rapport*, *Sportnytt* and *Kulturnyheter*. The study also aims to better understand how journalists choose these experts and reflect over the diversity within the group. The method is therefore divided into a quantitative content analysis and an interview study. The content analysis of 25 broadcasts showed that 52 experts appeared in total. Of those 77 % were men, 90 % were white and 92 % spoke Swedish fluently, none of the experts displayed any form of disability. The interviews with one journalist from each editorial office indicated that they often contact the same experts due to tight deadlines. It also emerged that the journalists preferred experts who had previous experience from television. Finally our study identifies that journalists believe that their colleagues share how they view and work with diversity, but that is not the case. The result of the study is discussed based on the gatekeeping-theory, an intersectional-perspective and the theory of media logic.

Nyckelord: Mångfald, Representation, Sveriges Television, Public service, Experter, Tv

Keywords: Diversity, Representation, Swedish Television, Public Service, Expert, Tv

Innehållsförteckning

Abstract	1
1.0 Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställningar	4
1.2 Definition av begrepp	5
2.0 Litteratur och tidigare forskning	5
2.1 Mångfald i internationell journalistik	6
2.2 Mångfald i svensk journalistik	8
3.0 Teori	9
3.1 Medielogik	9
3.2 Gatekeeping	9
3.3 Intersektionalitet	11
3.4 Tillämpning av teorier	12
4.0 Kvantitativ innehållsanalys	13
4.1 Metodval	13
4.2 Avgränsningar och urval	14
4.3 Genomförande	15
4.4 Validitet och reliabilitet	15
5.0 Kvalitativ intervjustudie	16
5.1 Metodval	16
5.2 Urval av informanter	17
5.3 Genomförande	17
5.4 Trovärdighet och tillförlitlighet	18
6.0 Resultat och analys	19
6.1 Kvantitativ innehållsanalys	19
6.2 Journalisternas tankar kring resultatet	21
6.3 Kunskap och tv-mässighet	22
6.4 Tidsbrist påverkar valet	23
6.5 Att hitta en expert	24
6.6 Mångfald i public service	26
6.7 Mångfald och verkligheten	26
6.8 Att räkna på mångfald	27
6.9 Mångfald på redaktionen	28
6.10 Att tala om mångfald	29
7.0 Slutsats och diskussion	31
7.1 Undersökningens begränsningar	31
7.2 Framtida forskning	32
7.3 Öka mångfalden	32
8.0 Käll- och litteraturförteckning	33
8.1 Tryckta källor	33
8.2 Otryckta källor	35

1.0 Inledning

Massmedier har i det moderna och demokratiska samhället en framträdande funktion som källa till information och kunskap. De fyller en viktig roll i att binda samman människor men kan likväl användas för att stänga ute röster. I en demokratisk offentlighet ska allas röster vara lika mycket värda och då måste alla medborgare få komma till tals och representeras.¹ Det innebär att mångfald² måste återfinnas i alla grupper av medierna, kanske i synnerhet bland de som tillskrivs makt och kompetens. En sådan grupp är de som uttalar sig i egenskap av expert³. Deras roll är att bidra till fördjupning och kontextualisering, vilket betyder att experter med sitt uppträdande kan påverka riktningen på den offentliga debatten.⁴

Uppsökandet och valet av experter har blivit en viktig del i journalisters dagliga arbete. Därför vill vi med denna kandidatuppsats få en inblick i vem som får agera expert och varför. Vi vill också belysa vad som påverkar mångfalden, eller bristen därpå, bland dem.

Tv-sändningar spelar en stor roll som opinionsbildare och plats för identitetsskapande. Till skillnad från andra medium kan de tillföra fler dimensioner i framställningen av experter.⁵ Att undersöka hur mångfalden bland experter tar sig uttryck i tv-sända nyheter är därför viktigt ur ett demokratiskt perspektiv. Vidare är det viktigt att granska public service, som har ett lagstadgat uppdrag att verka i allmänhetens tjänst och driva en programverksamhet som präglas av det demokratiska statskicketets grundidéer.⁶

Med detta som bakgrund vill vi undersöka mångfalden bland experter i SVT:s nyhetssändningar, samt vad som ligger bakom valet av dessa experter. För detta genomförs en undersökning i två delar. Först en kvantitativ innehållsanalys av SVT:s nyhetssändningar i vilken mångfalden studeras, följt av en kvalitativ intervjustudie med journalister från respektive redaktion, där valet av experter i förhållande till mångfaldsarbete undersöks.

Undersökningen medförde att experterna delades in i kategorier, en del mer kontroversiella än andra. De kategorier vi kartlagt är kön, ålder, ras⁷, funktionsnedsättning⁸, språkfärdighet, yrke samt hur länge experterna medverkade och vilka ämnen de talade om.

I Sverige finns ett motstånd att tala om ras och bedriva forskning som berör socialt konstruerade rasrelationer och rasifiering. Det två främsta argumenten mot att använda begreppet handlar om att det anses vara för tungt historiskt belastat och väcker olustkänslor.

---

¹ Gunilla Jarlbro, *Genusmedveten journalistik* (Lund: Studentlitteratur, 2013), s.19.

² För definition av begreppet se avsnitt 1.2.

³ För definition av begreppet se avsnitt 1.2.

⁴ Rättviseförmedlingen, Rättvisaren 2016, <https://rattviseformedlingen.se/rattvisaren2016> (hämtad 2020-10-22).

⁵ John B. Thompson, *Medier och moderniteten*, femte upplagan, (2001: Göteborg: Daidalos, 2016), s.162f.

⁶ 5 kap. 1 § Radio- och tv-lag (2010:696).

⁷ För definition av begreppet se avsnitt 1.2.

⁸ För definition av begreppet se avsnitt 1.2.

Det rotar sig i en rädsla av att användningen av ordet ras riskerar att skapa ett ökat rastänkande och kategorisering av människor.⁹ Argument som däremot talar för att använda begreppet är att det fyller en funktion för de som utsätts för diskriminering och rasism, som behöver termen för att kunna sätta ord på sina upplevelser.¹⁰ Om maktstrukturer som skapar utsatthet ignoreras finns risken att det kommer resultera i att grupper stigmatiseras.¹¹ För att få ett annat perspektiv på forskning om ras och diskrimineringen som hör därtill kan man göra en utblick till länder som USA och Storbritannien där raskritisk forskning bedrivs med målet att belysa orättvisor och gynna utsatta grupper.¹²

Sett till detta är vi medvetna om att kategorisering av människor alltid har en baksida och att alla individer är mer mångfacetterade än vad som går att utläsa i kvantitativa undersökningar. Däremot anser vi att man utan kategoriseringen går miste om att uppmärksamma maktstrukturer. Ett exempel är hur genusforskningens kategoriserande av kön har hjälpt till att påvisa rådande könsmaktsordning. I Sverige finns lite statistik på mångfalden i medier och i samhället i stort. Därför kan det uppstå svårigheter med att sätta undersökningen i ett större sammanhang. Avsaknaden av relevant forskning gör det möjligen svårare, men desto viktigare att undersöka hur mångfalden i medierna faktiskt ser ut.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att ta reda på hur mångfalden bland experter ser ut i SVT:s nyhetssändningar samt få mer kunskap om vilka mekanismer som ligger bakom valet av dessa experter. Målet är dels att belysa vilka medvetna och omedvetna val som kan påverka vem som får agera expert, dels att ta reda på vem som deltar i medierna i egenskap av expert. Frågeställningarna vi ämnar besvara blir således:

- Hur ser mångfalden ut bland experter i SVT:s nyhetssändningar?
- Finns det något som kännetecknar en typisk expert? I så fall vad?
- Vad ligger bakom valet av vilka experter som får medverka i SVT:s nyhetssändningar?

---

⁹ Tobias Hübinette, "Den färgblinda antirasismen slår tillbaka", *Ras och vithet: svenska rasrelationer igår och idag*, red. Tobias Hübinett (Lund: Studentlitteratur, 2017), s.243.

¹⁰ Hübinette, s.246.

¹¹ Paulina de los Reyes & Dianan Mulinari, *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap* (Malmö: Liber 2007), s.115.

¹² Amanda Dahl, "Så kan diskussionen om "ras" i USA förstås", *Dagens Nyheter* 2020-11-14, <https://www.dn.se/varlden/sa-kan-diskussionen-om-ras-i-usa-forstas/> (hämtad 2020-12-07).

1.2 Definition av begrepp

Mångfald syftar på den blandning av olikheter i egenskaper och bakgrund som finns mellan individer. I det här sammanhanget definieras mångfald som en variation av de socialt konstruerade gruppstillhörigheter som återfinns i diskrimineringslagen.¹³

Representation används i medie-och kommunikationsvetenskap för att belysa vilka samhällsgrupper som kommer till tals i medier, samt vilka grupper som inte får lika mycket utrymme. Med representation menar SVT att deras programutbud och redaktioner ska spegla hela Sverige.¹⁴ Begreppet används på samma sätt i denna uppsats.

Funktionsnedsättning används för att beskriva människors olika funktionsnedsättningar såväl fysiska som kognitiva.¹⁵ Alla funktionsnedsättningar är inte synliga och i undersökningen ringas enbart de som går att utläsa av tv-formatet in.

Rasifierad beskriver minoriteter som diskrimineras eller utsätts för negativ särbehandling på grund av sin hudfärg eller härkomst och syftar till att belysa den maktordning i vilken rasism utövas. Vi vill poängtera att detta är en social konstruktion och inte en biologisk.¹⁶

Expert syftar i denna undersökningen på en person med särskild kunskap inom ett specifikt ämnesområde som medverkar för att analysera, förklara och/eller kommentera fakta för att bidra med fördjupning. Talespersoner för statliga organisationer definierar vi som experter. För att undvika tvetydiga tolkningar definierar vi också vem som inte är expert. I detta fall är det inte en person som är tydligt subjektiv, exempelvis en talesperson för en kommersiell organisation eller politiker. Det är heller inte människor som medverkar i egenskap av civilperson, utrikeskorrespondent eller reporter.

2.0 Litteratur och tidigare forskning

Journalistikforskaren Gunilla Hultén har i boken *Journalistik och Mångfald* (2009) sammanfattat en rad olika studier som undersöker hur mångfald i medierna tar sig uttryck. Detta med bakgrund av debatten rörande mediernas ansvar att skildra en etnisk och kulturell mångfald. Missnöjet handlar om att redaktionerna anses vara homogena och att det saknas en

---

¹³1 kap 1§ Diskrimineringslagen (2014:958).

¹⁴ Sveriges Television, <https://omoss.svt.se/var-roll/organisation.html> (hämtad 2020-11-20).

¹⁵ Jörgen Malmqvist, "Funktionsnedsättning", Nationalencyklopedin <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/funktionsnedsättning> (hämtad 2020-11-19).

¹⁶ Institutet för språk och folkminnen, "Rasifierad" <https://www.isof.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord-2002-2015/2014-05-05-rasifierad.html> (hämtad 2020-01-04)

brist på representation gällande de som får komma till tals i medierna.¹⁷ Då fältet är tämligen utforskat i Sverige har vi valt att ta avstamp i Hulténs översiktsverk och vända blicken mot internationella studier.

2.1 Mångfald i internationell journalistik

I *Medierna och moderniteten* (2001) skissar sociologen John B Thompson upp en bild över mediernas roll i det moderna samhället och hur det har växt fram en “medierad offentlighet”.¹⁸ Begreppet syftar till att förklara hur en ny offentlighet som inte är beroende av en fysisk plats tagit form, vilket tv-mediet är ett gott exempel på. Han tar upp exempel på hur marginaliserade grupper har vunnit legitimitet, tack vare synlighet i medierna.¹⁹ Detta förklaras bero på att ämnen och personer som medverkar i nyheterna och uppnår synlighet ofta tolkas av tittarna som viktiga, och på så vis tillskrivs makt.²⁰ Thompson uppmärksammar hur enkelriktad tv-mediet är i sin kommunikation. Makten vilar hos ett fåtal producenter och tittarnas möjligheter att påverka innehållet beskrivs som begränsat.²¹ Utveckling av sociala medier och internetplattformar har dock ökat publikens möjlighet att bidra till och påverka medialt innehåll. Trots att det hänt mycket med tv-formatet och medialt utbud sedan Thompsens text, så är kampen om synlighet och i förlängningen makt i tv-mediet fortsatt aktuell.

I en studie från 2017 undersöker Mari K. Niemi och Ville Pitkänen, politisk- respektive samtidshistoriker, fördelningen mellan kvinnliga och manliga experter i finsk nyhetsmedier. Deras studie utgår från innehållsanalyser av finsk nyhetsmedier. Totalt analyserades 4773 artiklar vilket visade att 28% av experter i finska medier var kvinnor. Studien kompletterades med intervjuer med elva journalister. De visade att journalisterna generellt letade efter den ”bästa” experten och att expertens kön inte spelade någon roll. Med den ”bästa” experten menade de att hen helst skulle vara känd sedan tidigare och på så vis ha god medievana. Dessutom skulle experten vara kunnig inom sitt område och gärna ha en akademisk bakgrund. Förklaringarna varför många män agerar experter menar journalisterna kan härledas till hektiska arbetsrutiner som försvårade arbetet att leta upp nya experter. Därtill upplevde några av journalisterna att kvinnliga experter oftare brukar avböja att medverka i tv-och radio. Slutligen visade studien att redaktionerna inte har något tydligt regelverk eller

---

¹⁷ Hultén, *Journalistik och mångfald*, s.7.

¹⁸ Thompson, s.303ff.

¹⁹ Ibid, s.306f.

²⁰ Ibid, s.162-171.

²¹ Ibid, s.123.

riktlinjer kring vilka källor och experter som ska väljas ut.²²

Charlotte Wien, forskare i vetenskaplig kommunikation, fick i en motsvarande studie liknande resultat. Där undersöktes hur ofta forskare får komma till tals i egenskap av expert i dansk dagspress. Resultatet visade att närmare 80% av forskarna i det totalt 640 studerade nyhetsartiklarna var män. Wien påpekade att det gick i linje med den könsmässiga representationen på danska universitet. Slutligen konstaterar Wien att 46% av journalisterna som intervjuades hade haft kontakt med experterna tidigare, eller hade sett att andra journalister haft det.²³

År 2017 utfördes en undersökning av kommunikationsvetare Hanne Vandenberghe och Leen d'Haenens samt journalistikforskare Baldwin Van Gorp. Undersökningen syftade till att söka svar på varför etniska minoriteter och kvinnor ofta är underrepresenterade i belgiska nyhetsmedier. De genomförde intervjuer med 16 journalister, där framkom att journalisterna ofta hör av sig till sitt etablerade nätverk som de vet kan leverera ett koncist svar som passar medieformatet. Bidragande faktorer till detta var upplevd tidspress och bekvämlighet. Därtill uppmärksammar forskarna det de kallar för "konservativt tänkande," vilket beskrivs som att journalisterna uttryckte att ansvaret för en ökad mångfald vilar på samhället i stort, och att det inte är deras individuella skyldighet att göra fler röster hörda.²⁴

Ytterligare ett nedslag kan slutligen göras i Kanada, där ett liknande mönster av brist på kvinnor och minoriteters framträdande i medier är märkbart. 2019 studerade forskaren inom entreprenörskap och strategi Wendy Cukier, tillsammans med kollegor, tre kanadensiska nyhetsprogram inom genren public-affairs. Studien uppmärksammar hur ofta kvinnor och rasifierade minoriteter medverkade som experter. Resultatet från analysen av 251 program där totalt 737 experter medverkade visade att 23% av experterna var kvinnor och att 11,5% av experterna tillhörde rasifierade minoriteter, samt att dessa i mindre utsträckning kommenterade politik och vetenskap. Dessutom framkom att om man var både kvinna och rasifierad så minskade chanserna att medverka avsevärt.²⁵

---

²² Mari K. Niemi & Ville Pitkänen, "Gendered use of experts in the media: Analysis of the gender gap in Finnish news journalism", *Public Understanding of Science*, vol. 26 (3) 2017, s.355-368.

²³ Charlotte Wien, "Commentators on daily news or communicators of scholarly achievements? The role of researchers in Danish news media", *Journalism*, vol. 15 (4) 2014, s.427-445.

²⁴ Hanne Vandenberghe, Leen d'Haenens & Baldwin Van Gorp, "Women, ethnic minorities and newsworthiness: Journalists' perceptions", *Journalism*, vol.21 (2) 2020, s.227-243.

²⁵ Wendy Cukier, Samantha Jackson & Suzanne Gagnon, "Representation of Women and Racialized Minorities as Expert Sources On-Air in Canadian Public Affairs Television", *Canadian Journal of Communication*, vol.44 (1), 2019,s.25-47.

2.2 Mångfald i svensk journalistik

Som tidigare nämnt finns det få svenska studier som undersöker mångfalden bland experter. En av de mest omfattande är gjord av den ideella stiftelsen Rättviseförmedlingen år 2016. Resultatet från den överensstämmer i stora drag med de internationella studierna som nämnts tidigare, varför vi anser att den är relevant och tillförlitlig trots att den är genomförd av en ideell organisation. Rättviseförmedlingen utgick från att vilka som får vara experter i medierna är viktigt för allmänhetens uppfattning av vem som besitter trovärdighet och är kompetent nog att uttala sig. Undersökningen visade att 70% av experterna är män, att 88% har nordisk bakgrund samt att kvinnliga experter främst får komma till tals i frågor som handlar om sjukvård och utbildning. Undersökningen visade också att drygt hälften av alla experter var forskare.

I en avhandling från 2006 konstaterar medieforskaren Maria Edström att experter kan ses som en typ av elit, och vidare att elits medverkan i media är viktig att studera.²⁶ Detta grundar hon på att deras medverkan kan påverka bilden publiken får av vad det innebär att ha makt samt publikens självbild.²⁷ Edström utvecklar även ett resonemang kring mediernas makt i samhället och menar att de kan ha inflytande över dagordningen genom så kallad gatekeeping, vilket denna uppsats återkommer till. Även hennes resultat visar att det finns en tydlig skevhet i vilka grupper som syns i det hon kallar för tv-rummet och att det rummet framför allt är en arena för medelklassen och majoritetsbefolkningen.²⁸

Slutligen kan tilläggas att Hultén publicerade en forskningsartikel 2009 som undersökte hur journalister med utländsk bakgrund upplevde mångfaldsarbetet på deras arbetsplatser. Resultatet visade att många uppfattade att arbetet inte fungerade lika bra i praktiken som på pappret. Förklaringarna kring varför redaktioner har en bristande mångfald i såväl sin rapportering som bemanning menar hon kan härledas till snäva deadlines, ekonomiskt slimmade organisationer och tidigare rutiner och konventioner i arbetet. Därtill uppmärksammades betydelsen av stöd från chefer för att främja mångfald på arbetsplatsen.²⁹

---

²⁶ Maria Edström, *TV-rummets eliter. Föreställningar om kön och makt i fakta och fiktion* (Stockholms universitet 2006), diss, s.31.

²⁷ Edström, s.22.

²⁸ Ibid, s.31ff.

²⁹ Gunilla Hultén, "Diversity Disorders: Ethnicity and Newsroom Cultures", *Conflict & communication online*, vol. 8, (2), 2009, s.1-14.

3.0 Teori

3.1 Medielogik

En teori som tydligt beskriver mediernas förutsättningar för att skapa innehåll, men också dess påverkan på omvärlden, är medielogiken. Teorin bygger på att ett mediums innehåll främst styrs av vad som passar det specifika mediets format, dess organisation, interna arbetsvillkor och normer. Det innebär i sin tur att det som avgör innehållet snarare beror av mediernas egna behov än verkligheten det ämnar att spegla.³⁰

Medielogiken belyser mediernas strävan att fånga publiken genom att reducera information och väcka uppmärksamhet. För att åstadkomma detta använder de sig av en eller flera av följande berättartekniker; tillspetsning, förenkling, polarisering, intensifiering, konkretisering, personifiering och stereotypisering. Hur kraftig medielogiken ter sig beror framför allt på behovet av uppmärksamhet och därmed hur stor publik mediet riktar sig till. För att beskriva hur samhället förhåller sig till medielogiken har termen medialisering vuxit fram. Medialisering går ut på att de som vill göra sin röst hörd behöver anpassa sig till mediernas format och villkor. Det betyder alltså att personer och händelser som passar bra i nyhetsmediet premieras framför de som inte passar.³¹

3.2 Gatekeeping

För att överblicka processerna som styr vad som bildar medieinnehållet, däribland vem som uttalar sig som expert, har gatekeepingteorin utvecklats. Teorin beskriver förloppet där information når redaktioner, filtreras i olika steg och slutligen paketeras till nyheter. Kommunikationsvetaren Pamela J. Shoemaker beskriver det som att gatekeeping påverkar människors bild av verkligheten och menar att om exempelvis ett visst kön, ras eller religion avvisas som experter blir dessa heller inte en del av människors sociala verklighet.³²

Påverkan på nyheternas innehåll börjar redan innan det når en redaktion och har att göra med vad som når fram till nyhetsmakarna. Shoemaker förklarar att såväl källor som journalisten själv kan agera gatekeeper.³³ Senare forskning av bland annat Biblioteks- och informationsvetaren Jennifer E. Steele uppmärksammar hur internet effektiviserat spridningen

---

³⁰ Jesper Strömbäck, *Den medialiserade demokratin: om journalistikens ideal, verklighet och makt* (Stockholm: SNS förlag 2004) s.128f.

³¹ Strömbäck, s.128ff.

³² Pamela J. Shoemaker, *Communication Concepts 3: Gatekeeping*, red. Steven H. Chaffee (Newbury Park: Sage publications 1991), s.1.

³³ Shoemaker, s.19.

av information och vidgat informationsflödet, vilket har urvattnat gatekeepingens roll.³⁴ Trots att information idag är mer lättillgänglig är det fortfarande journalister som väljer ut och paketerar det innehåll som ska nå deras publik.

När Dan Berkowitz, forskare inom journalistik och masskommunikation, studerade gatekeeping på en tv-redaktion såg han att potentiellt innehåll behövde passera flera hinder för att bli en del av det slutgiltiga materialet.³⁵ Sådana hinder kan analyseras och förstås utifrån följande fem nivåer; individuell, rutinmässig, organisatorisk, institutionell och system.³⁶ Steele poängterar att analysnivåerna inte är isolerade, utan samverkar och visar på komplexiteten kring hur information färdas inom en organisation.³⁷

Den individuella nivån berör den enskildes sätt att tolka och värdera material. Personliga egenskaper såsom arbetslivserfarenhet, värderingar och syn på sitt uppdrag spelar en central roll i hur journalister värderar information och källor.³⁸

Inom den rutinmässiga nivån studeras vilka övergripande mönster som återkommer hos nyhetsmakare, vilka beror på normer som har etablerats över lång tid. Ett exempel är hur man inom tv tar i beaktande hur visuellt tillgängligt något är. Men det kan också vara deadlines, nyhetscykler eller påverkan från kollegor, publik eller källor.³⁹

Den organisatoriska nivån av gatekeeping zoomar ut perspektivet ytterligare och tar i beaktande vem som tilldelas en befattning och därmed vem ska få agera gatekeeper. Den tar också i beaktande vilka resurser och vilka policys som finns.⁴⁰ Berkowitz såg exempelvis att nyheter uteslöts på grund av logistiska hinder, så som ekonomi och geografi.⁴¹ Shoemaker förklarar att positioner högt upp i hierarkin har stort inflytande på övriga i organisationen och att deras åsikter och inställningar väger tungt.⁴²

Medieorganisationer står dock inte fria från yttre påverkan, vilket teoretiseras kring i den institutionella nivån och systemnivån, nivåerna belyser hur det råder ett samspel mellan medierna och deras omvärld. Här tar man i beaktande hur organisationen förhåller sig till exempelvis publik, mediemarknaden och annonsörer men även hur de påverkas av normer, intresseorganisationer och lagar.⁴³

---

³⁴ Jennifer E. Steele, "Censorship of Library Collections: An Analysis Using Gatekeeping Theory" *Collection Management*, vol. 43:4, 2016, s.232.

³⁵ Dan Berkowitz, "Refining the gatekeeping metaphor for local television news", *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, vol.34 (1) 1990, s.66.

³⁶ Shoemaker, s.32ff.

³⁷ Steele, s.244.

³⁸ Ibid, s.237.

³⁹ Shoemaker, s.48ff.

⁴⁰ Steele, s.239f.

⁴¹ Berkowitz, s.66

⁴² Shoemaker, s.53ff.

⁴³ Ibid, s.64ff.

3.3 Intersektionalitet

Det intersektionella perspektivet belyser hur olika maktordningar samverkar och används, bland annat för att synliggöra diskriminering. Begreppet är mångtydigt, men kan förstås från engelskans "intersection," vilket översätts till genomskärning, skärning och vägkorsning. När perspektivet tillämpas används begreppet för att beskriva hur olika maktordningarnas linjer korsar varandra och är sammanflätade.⁴⁴ Dessa makthierarkier kan i sin tur delas upp i olika kategorier beroende på vad som ska uppmärksammas i analysen. Det kan exempelvis vara etnicitet, ras, kön, klass, sexualitet, religion, funktionsnedsättning och ålder.⁴⁵ Kategorierna överlappar varandra och hur en person upplever att vara knuten till en kategori påverkar upplevelserna att tillhöra andra.

Hur kategorierna värderas och tolkas kan skilja sig åt beroende på vilken social kontext det sker i. Olika former av diskriminering kan samverka och förstärkas. Följaktligen betonar det intersektionella perspektivet att samhällets maktordningar är ständigt föränderliga, växlande och multidimensionella.⁴⁶ Med en intersektionell analys eftersträvas att visa ett invecklat och dynamisk samspel mellan olika maktordningar i sociala sammanhang.⁴⁷

Inom det intersektionella perspektivet argumenterar ekonomihistorikern Paulina de los Reyes och genusvetaren Diana Mulinari för att maktordningarna vilar på tidigare etablerade samhällsnormer, som utgörs av en rasmaktordning och en könsmaktsordning.⁴⁸ Den förstnämnda termen syftar på hur samhället präglas av en föreställning om att vithet är en norm som medför privilegier. Den andra termen bygger på en hypotes om hur män som grupp är överordnade kvinnor och på så vis tillskrivs mer makt och inflytande. Dessa maktstrukturer går inte att rangordna och att inget förtryck bör anses vara mer eller mindre allvarligt utan jämbördigt.⁴⁹

Vidare menar de los Reyes och Mulinari att intersektionalitet har utgångspunkt i en rad olika maktteorier och bör inte anses vara en isolerad teori om maktutövande. I maktutövandet konstrueras en bild av "den andre" där skillnader uppmärksammas och exotifieras. Framställningarna har sällan, eller aldrig, något att göra med faktiska sakförhållanden och påverkar i sin tur människors identitetsbyggande och synsättet på sig själva.⁵⁰ Maktordningarnas motsatspar, även kallade dikotomier, utgör en uppdelning för vad

---

⁴⁴ Ulla Eriksson-Zetterquist & Alexander Styhre, *Organisering och intersektionalitet*, (Malmö: Liber 2011), s.9 ff.

⁴⁵ Eriksson-Zetterquist & Styhre, s.10.

⁴⁶ de los Reyes & Mulinari, s.30ff.

⁴⁷ Eriksson-Zetterquist & Styhre, s.9ff.

⁴⁸ de los Reyes & Mulinari, s.9f.

⁴⁹ Ibid, s.11.

⁵⁰ Eriksson-Zetterquist & Styhre, s.80f.

som är positivt och negativt laddat. I uppdelningen finns en självförstärkande effekt för hur den dominerande gruppen tillskriver andra grupper och individer egenskaper som kan anses vara avvikande. I processen skapas en förstärkt känsla av ett "vi".⁵¹

Att kategorisera människor och händelser för att skapa ordning och struktur är ett handlingsmönster som genomsyrar vår vardag, men gör det ändå inte helt oproblematiskt.⁵² Kategoriseringstänkandet utgör en viktig del av maktutövandet mellan individer, med en över och underordning som träder fram i skapandet av "de andra".⁵³ Därtill är dessa kategoriseringar socialt konstruerade och därför finns inga givna och allmängiltiga klassificeringssystem.

3.4 Tillämpning av teorier

Vi anser att medielogik och gatekeeping tillsammans med intersektionalitet utgör en bra grund för denna undersökning och täcker in många av de aspekter som påverkar representationen bland experter i tv-sända nyheter. En brist med medielogiken är att den utgår från ett mediecentrerat samhälle och antar att samhällsaktörer anpassar sig till mediernas villkor, istället för tvärtom. Genom att då tillämpa gatekeepingteorin, som även sätter mediala val i förhållande till både organisatoriska och samhällseliga aspekter ämnar vi få ett bredare perspektiv på problemet. Däremot betyder inte det att gatekeepingteorin är fullkomlig. Till exempel har vi uppmärksammat dess brist i att se helheten när nivåer behandlas var för sig. För att komma runt detta är det viktigt att i analysen sätta resultaten i förhållande till varandra och se hur de olika nivåerna av gatekeeping samspelar.

Utöver detta ser vi intersektionaliteten som ett viktigt verktyg för att få syn på hur normer och maktstrukturer genom samverkan påverkar val av medieinnehåll. Det finns fallgropar som kan uppstå till följd av kategorisering av människor, bland annat att fördomar och upplevelser av diskriminering främjas.⁵⁴ Detta tar vi givetvis i beaktande, men anser ändå att utan kategorisering så skulle undersökningar om mångfald i medierna inte vara möjliga. Med det intersektionella perspektivet vill vi komma runt kategoriseringens baksida och komplettera övriga teorier för att få syn på maktordningar som påverkar gatekeeping och medielogiken. De los Reyes och Mulinari menar på att ifall maktstrukturer som skapar utsatthet ignoreras så kommer det resultera i att grupper stigmatiseras. Därför är behovet av ett intersektionellt perspektiv inom forskningen stort.⁵⁵

---

⁵¹ de los Reyes & Mulinari, s.30.

⁵² Eriksson-Zetterquist & Styhre, s.31.

⁵³ Ibid, s.98.

⁵⁴ Ibid, s.177.

⁵⁵ de los Reyes & Mulinari, s.115.

4.0 Kvantitativ innehållsanalys

Innan vi förtydligar och motiverar urval och metod bör något sägas om svårigheten att mäta mångfald. Det kan diskuteras i oändlighet vilket mått av mångfald som är eftersträvarvärt. Här håller vi det till att mångfalden i public service bör motsvara mångfalden i samhället, både redaktionellt och innehållsmässigt. Vidare uppstår det etiska dilemman när man definierar människor utifrån gruppstillhörigheter och kategoriserar dem. För att synliggöra strukturella förtryck är det dessvärre nödvändigt. Då det genom tv-mediet inte går att utläsa alla de socialt konstruerade gruppstillhörigheter som vi menar att mångfald innefattar mäter vi i denna studie endast de egenskaper som med säkerhet går att tolka. Vi vill här argumentera för att även om verktyget är trubbigt, så borde det som går att mäta ändå undersökas.

4.1 Metodval

För att kunna dra generella slutsatser om vem som är expert i SVT:s nyhetssändningar behöver vi ett stort material, men också en systematik som tillåter jämförelser. Därför kommer vi att genomföra en kvantitativ innehållsanalys som gör det möjligt att dra generella slutsatser och att lyfta upp företeelser från det enskilda till det mer allmängiltiga.⁵⁶

Åsa Nilsson, journalistikforskare med inriktning på metod, beskriver fyra begrepp för att ge en djupare förståelse för de element som utgör den kvantitativa metoden. Objektivitet, innebär att oavsett vem som analyserar innehållet ska utfallet vara detsamma. Detta uppnås genom att ha ett väldefinierat undersökningsobjekt så väl som analyschema. Systematik, menar Nilsson är en förutsättning för objektiviteten och innebär att analysens tillvägagångssätt är tydligt samt att man på ett tillförlitligt sätt ska kunna mäta vad som bedömts vara relevant innehåll. Kvantitet, syftar till att variablerna i analyschemat ska kunna beskrivas i form av frekvens eller omfång, alltså på ett sätt som gör det möjligt att utläsa statistiska samband. Till sist förklarar Nilsson att manifest innehåll innebär att analysen begränsas till det som tydligt går att sluta sig till ur innehållet och är tillgängligt oavsett vem som studerar materialet. Avsikten är att minimera subjektiva tolkningar.⁵⁷ Genom att tillämpa Nilssons begrepp på utformandet, genomförandet och tolkningen försäkras vi oss om resultatets kvalitet. Vidare kommer vår ansats vara att beskriva hur mångfalden förhåller sig till allmänhetens normer.⁵⁸ Alltså hur mångfalden bland experter i SVT:s nyhetssändningar

---

⁵⁶ Åsa Nilsson, "Kvantitativ innehållsanalys" i *Metoder i kommunikationsvetenskap*, andra upplagan, av Mats Ekström & Larsåke Larsson (red) (Lund: Studentlitteratur 2010), s.119.

⁵⁷ Nilsson, s.122.

⁵⁸ Peter Esaiasson m.fl. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ, och marknad* (Stockholm: Norstedts Juridik 2002), s.221.

yttrar sig, dels i förhållande till mångfalden i övriga samhället eller expertgruppen som sådan, dels i förhållande till public service mål och mångfaldsarbete.

Kritik mot kvantitativa metoder riktar sig framför allt mot deras förenklade angreppssätt. När delar av innehållet studeras separat kan helhetsperspektivet riskera att gå förlorat. Det förenklade angreppssättet är dock metodens styrka, men det kan med fördel kompletteras av exempelvis fallstudier med en mer kvalitativ ansats. Metoden har även kritiserats för att den inte omfattar den kontextualiserade betydelsen av innehållet. Denna brist kan till viss del kompenseras genom metodens möjlighet att studera förekomsten av innehållet i förhållande till något annat.⁵⁹ Slutligen bör sägas att den kvantitativa metoden inte går fri från subjektivitet och att medvetenheten om det samt ambitionen om att minimera det är av stor vikt och något vi har i åtanke under hela processen.

4.2 Avgränsningar och urval

Vi vill ha ett underlag som är brett i sin karaktär och som når stora delar av befolkningen då det kan antas påverka allmänheten mest. På grund av SVT:s höga tittarsiffror och lagstadgade uppdrag att arbeta med demokratiska värderingar valdes deras nyhetssändningar, *Aktuellt*, *Rapport*, *Sportnytt* och *Kulturnyheter*, som analysunderlag.⁶⁰ Dessutom är tv-formatet som kombinerar olika typer av intryck intressant att undersöka då det tillför flera dimensioner i framställningen av experter.⁶¹

För att kunna dra generella slutsatser från innehållsanalysen hämtade vi material från en konstruerad vecka. Det innebär att materialet insamlades från olika dagar i olika veckor och syftar till att undvika slumpmässiga händelser som färgar materialet och sådant som påverkas av periodicitet.⁶² Vår vecka kommer att utgå från sju dagar för *Sportnytt* och *Rapport*, sex dagar för *Aktuellt* då det inte sänds på lördagar och fem dagar för *Kulturnyheter* då det utgår under helgen, detta resulterar i totalt 25 sändningar. Den första sändningen infaller måndagen den 2:a september 2019 och sträcker sig sedan med nedslag varannan vecka till söndagen den 1:a december 2019. Avsikten är att urvalet ska sträcka sig över en så lång period som möjligt, men fortfarande vara aktuellt nog att kunna dra slutsatser om hur det ser ut i dagsläget. Under sommaren varierar tider för nyhetssändningarna, därför valdes september till starten av undersökningen. Under våren 2020 påverkades rapporteringen av coronapandemins utbrott, varför det blev en begränsning för slutet av undersökningen.

---

⁵⁹ Nilsson, s.122.

⁶⁰ 5 kap. 1 § Radio- och tv-lag (2010:696).

⁶¹ Thompson, s.162f.

⁶² Helge Østbye m.fl. *Metodbok för medievetenskap* (Malmö: Liber 2003), s.219ff.

4.3 Genomförande

För att hålla den kvantitativa innehållsanalysen objektiv och systematisk utgick vi från tydliga analysenheter, variabler och variabelvärden. Som analysenhet för SVT:s nyhetssändningar valde vi respektive programs huvudsändning. Detta för att innehållet där till stor del återanvänds i övriga sändningar och för att få ett omfattande material.⁶³ Sändningarna hämtades från Svensk mediedatabas.

Innehållsvariabler valdes utifrån de socialt konstruerade grupptillhörigheter som återfinns i diskrimineringslagen och som går att utläsa med hänsyn till tv-formatet, vilka är kön, ålder, ras och funktionsvariation. Dessutom valde vi variabeln språk för att inkludera grupper som missgynnas av inte prata flytande svenska. Vi är medvetna om att dessa variabler är tämligen snäva, exempelvis finns det en bredd av missgynnade grupper bland rasifierade personer och personers språkliga förmåga varierar betydligt mer än vad som framgår av denna undersökning. På samma sätt har inte alla funktionsnedsatta personer samma förutsättningar och alla funktionsnedsättningar är inte synliga. Vi menar dock att denna kategorisering är tillräcklig för att belysa mångfalden bland experterna.

Det är viktigt att mångfalden är återspeglad i respektive ämne och inte bara under nyhetssändningarna i stort. Om exempelvis endast kvinnor talar om litteratur kan det framstå som att ämnet är mindre viktigt, till följd av könsmaktsordning.⁶⁴ De formvariabler vi valde var därför ämnen experterna talade om och längd som de medverkade. Kodning delades upp mellan oss två kodare, så att vi i den mån det var genomförbart kodade lika många program av varje kategori vardera.

Här bör sägas att vi som kodar tillhör normen i samtliga variabler förutom kön. Vår bakgrund kan göra att vi inte tolkar en persons egenskaper på samma vis som individen själv. Vi eftersträvar transparens i tolkningen och har därför beskrivit tolkningsprinciperna närmare i bilaga 2. I denna framkommer att om en expert kan passa i flera kategorier så kodas hen till den mest missgynnade gruppen. Detta kan medföra att mångfalden bland experterna framstår som tillfredställande, utan att egentligen vara det. Initiala pilotundersökningar har dock visat att så inte är fallet.

4.4 Validitet och reliabilitet

För att säkerställa resultatets validitet i den kvantitativa innehållsanalysen krävs god begreppsvaliditet i kombination med god reliabilitet. God begreppsvaliditet minskar risken

---

⁶³ Esaiasson, s.223ff.

⁶⁴ de los Reyes & Mulinari, s.9.

för systematiska fel och uppnås genom överensstämmelse mellan teoretisk definition och operationell indikator.⁶⁵ I vårt fall skulle det vara att ta reda på vilka variabelvärden som mäter en god mångfald. Vi har tidigare tagit upp svårigheterna med att mäta mångfald och är medvetna om att begreppsvaliditeten i detta fall är svår att hålla felfri. För att ändå uppnå god begreppsvaliditet har vi valt variabelvärden som är enkla att förhålla sig till och är mer inkluderande än exkluderande. Till exempel avgör vi inte hur mycket någon bryter på svenska, utan det räcker med att hen inte talar ren svenska för att kodas "icke flytande" i språkvariabeln. På samma sätt har vi valt variabelvärden som går att identifiera via tv-sändningar, att spekulera i experternas religiösa tillhörighet eller etnicitet är helt enkelt inte tillförlitligt.

För att säkerställa den kvantitativa innehållsanalysens reliabilitet utfördes en interomkodning, alltså att vi kodade om en del av varandras material. Två sändningar från varje program omkodades, totalt åtta sändningar, vilket resulterade i totalt 21 experter. Alla kategorier utom ålder och längd som experterna medverkade överensstämde till 100%. Ålder överensstämde till 76% och längd som experterna medverkade överensstämde till 86%. Resultatet bedömer vi vara tillförlitligt då dessa variabler är svåra att uppskatta och total överensstämmelse därmed är svårt att uppnå, samt att olikheterna ändå kodades i intelligande ämnesvariabler.⁶⁶

5.0 Kvalitativ intervjustudie

5.1 Metodval

För att på ett djupare plan förstå företeelserna och handlingsmönstret bakom besluten kring valet av experter fordras en kvalitativ forskningsmetod. Metoden lämpar sig väl när man vill få grepp om människors enskilda uppfattningar och erfarenheter.⁶⁷ Syftet i den här undersökningen är skapa en större förståelse kring journalisternas arbetssätt och orsaker till att vissa experter väljs ut till nyhetsinslag och därmed varför mångfalden ser ut som den gör.

Monica Dalen, forskare inom specialpedagogik, menar att intervjuformatet öppnar upp möjligheterna för uppföljning i form av följdfrågor, vilket ger möjlighet till mer nyanserade och rikare svar. För att underlätta struktureringen av intervjuerna och försäkra sig om att studiens syfte uppnås presenterar hon ett arbetssätt i form av att en intervjuguide, som

---

⁶⁵ Esaiasson, s.61ff.

⁶⁶ Ibid, s.67ff.

⁶⁷ Ibid, s.289.

täcker in noggrant utstuderade frågor följs.⁶⁸ Vi kommer att tillämpa en semistrukturerad intervju, som ger utrymme för informanternas egna reflektioner och åsikter men fortfarande säkerställer att de frågor som behöver besvaras för att tillfredsställa vårt syfte innefattas.⁶⁹

Kritiska aspekter av den kvalitativa forskningsmetoden är först och främst att resultaten inte visar en bredd och blir begränsat till få intervjupersoner. En annan kritisk infallsvinkel är metodens förhållande till subjektivitet. Metoden har ett tydligt tolkande inslag när det insamlade materialet ska bearbetas. Det är dessutom ofrånkomligt att forskaren omedvetet eller medvetet kan påverka informantens svar och har en förförståelse inför fenomenet som ska studeras.⁷⁰ Vi anser ändå att metodens fördelar i detta sammanhang väger upp för bristerna.

5.2 Urval av informanter

För att få ett brett underlag tillämpades variationsurval så att informanterna bidrar med varierande input, men också för att vi då kan se om det finns mönster som inte relaterar till individen utan beror av mer organisatoriska och sociala fenomen.⁷¹ Vi tog hänsyn till ålder, kön, position, yrkesmässig bakgrund och etnicitet. Då vi undersöker mångfald bland experter är variation bland informanterna av extra stor vikt för att se hur deras bakgrund kan påverka valet av experter. Givet var att informanterna skulle vara väl insatta och delaktiga i valet av experter på respektive redaktion. Arbetets omfattning begränsade informanterna till en per redaktion och består således av journalister från redaktionerna aktuellt, rapport, kulturnyheter och sportnytt. Då ämnena är av känsligare karaktär har vi valt att anonymisera informanterna och kallar de medverkade för Journalist 1,2,3 respektive 4. Journalist 1 och 2 är redaktörer medan journalist 3 och 4 är reportrar.

5.3 Genomförande

Inför genomförandet av intervjustudien utgick vi från Vetenskapsrådet forskningsetiska principer.⁷² För att försäkra oss om att dessa uppfylldes skickades ett informationsbrev till informanterna. I brevet framkom syftet med studien, hur materialet skulle komma att användas, hur intervjuerna skulle gå till och att det var frivilligt att delta i studien.

---

⁶⁸ Monica Dalen, *Intervju som metod* andra upplagan (Malmö: Gleerups, 2015), s.35.

⁶⁹ Dalen, s.34.

⁷⁰ Ibid, s.17f.

⁷¹ Larsåke Larsson "Intervjuer" i *Metoder i kommunikationsvetenskap*, andra upplagan, av Mats Ekström & Larsåke Larsson (red) (Lund: Studentlitteratur 2010), s.61.

⁷² Esaiasson, s.441-448.

Inför intervjuerna utformades en intervjuguide, se bilaga 3, som testades i en provintervju. Intervjustudien genomfördes via länk, med ljud och bild, och pågick i ungefär en timme per intervju. Detta kan medföra att informantens kroppsspråk och mimik går förlorad men på grund av rådande restriktioner i samband med covid-19 fann vi ingen annan möjlighet.

Intervjuerna ägde rum efter att innehållsanalysen genomförts. På så sätt kunde vi skapa oss en uppfattning om hur mångfalden bland SVT:s experter faktiskt såg ut. Dessutom gav det oss möjlighet att utforma mer specifika frågor som kommenterade undersökningens resultat. Informanterna fick inte ta del av resultatet innan intervjun. Totalt genomförde vi två intervjuer vardera och transkriberade sedan varandras intervjuer. Vi genomförde därefter en tematisk analys på det insamlade materialet som utgick från Braun och Clarkes analysmodell.⁷³ Den går ut på att i det inledande analyskedet söka efter nyckelord, vilket vi genomförde separat utan att ta del av varandras anteckningar. Detta gjorde vi för att undvika att vi skulle färga varandras tankar. Sedan sammanställde vi och diskuterade potentiella huvudteman och underteman som var genomgående i materialet utifrån nyckelorden som vi funnit. De nyckelord som återkom mest frekvent bildade vidare huvudteman.

5.4 Trovärdighet och tillförlitlighet

En utmaning med kvalitativa intervjustudier är att mäta undersökningens tillförlitlighet och trovärdighet. För att kringgå validitetsproblemen är det därför av stor vikt att utvärdera och vara transparent kring faktorer som kan påverka forskningens resultat. Faktorer av slaget såsom forskarens egen roll, forskningsplanen, hur datamaterialet samlades in och slutligen hur det har tolkats och analyserats, bör därför uppmärksammas.⁷⁴ Vi är även medvetna om hur vår roll eventuellt påverkar resultatet och tolkningen av det. I det allra flesta kategorier, utom kön, tillhör vi normen och den grupp som gynnas av rådande maktordningar. Om man tillhör normen kan det bli svårare att uppfatta hur förtryck tar sig uttryck och därmed gå miste om en del av informanternas budskap eller upplevelse.

Vidare för att försäkra oss om att uppnå en god kvalitet i datamaterialet såg vi till att genomföra en provintervju, även denna över länk. Under själva intervjun såg vi till att ge informanterna utrymme för egna reflektioner och innehållsrika svar, då ett fylligt material ökar såväl datamaterialets validitet som kvalitet.⁷⁵

---

⁷³ Virginia Braun & Victoria Clarke, "Using thematic analysis in psychology", *Qualitative Research in Psychology*, vol 3 (2), 2006, s.77-101.

⁷⁴ Dalen, s.117.

⁷⁵ Ibid, s.120.

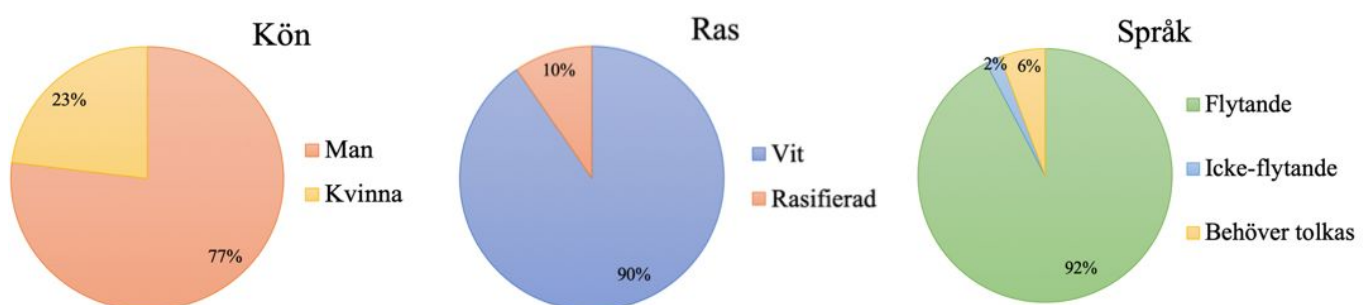
För att få en god tolkningsvaliditet och bekanta oss med materialet på djupet transkriberade vi varandras intervjuer. Vi transkriberade inte intervjuerna ordagrant utan undvek utfyllnadsord. Däremot lyssnade vi om materialet för att upptäcka nyanser och intonationer. Under tolkningen var vi noga med att förhålla oss till kontexten och strävade efter att sätta svaren i relation till helhetsbilden.⁷⁶ Tack vare att vi utför studien tillsammans kunde vi då och då kontrollera varandras subjektivitet och tolkning.⁷⁷ Ett sätt att försäkra att en teoretisk validitet förstärks är att återknyta till tidigare forskning och det teoretiska ramverket kontinuerligt när samband och teman uppmärksammas i materialet, vilket vi ständigt hade i åtanke under analysens gång.⁷⁸

6.0 Resultat och analys

I detta avsnitt kommer vi först att presentera resultatet av den kvantitativa innehållsanalysen för att sedan sätta det i relation till intervjustudierna och ge en fördjupad analys av de båda undersökningarna. Analysen utgår från de olika teman som upptäcktes i intervjumaterialet.

6.1 Kvantitativ innehållsanalys

Under den konstruerade veckan medverkade totalt 52 experter i SVT:s huvudnyhetssändningar. Störst andel sågs i *Aktuellt* och *Rapport*, i vilka 18 respektive 28 experter medverkade. I *Kulturnyheter* medverkade 5 experter och i *Sportnytt* medverkade 1 expert. Fördelningen mellan de olika variablerna, utom funktionsnedsättning då ingen sådan kodades, redovisas i figur 1 och 2 nedan, för respektive nyhetsprograms rådata hänvisar vi till bilaga 1.

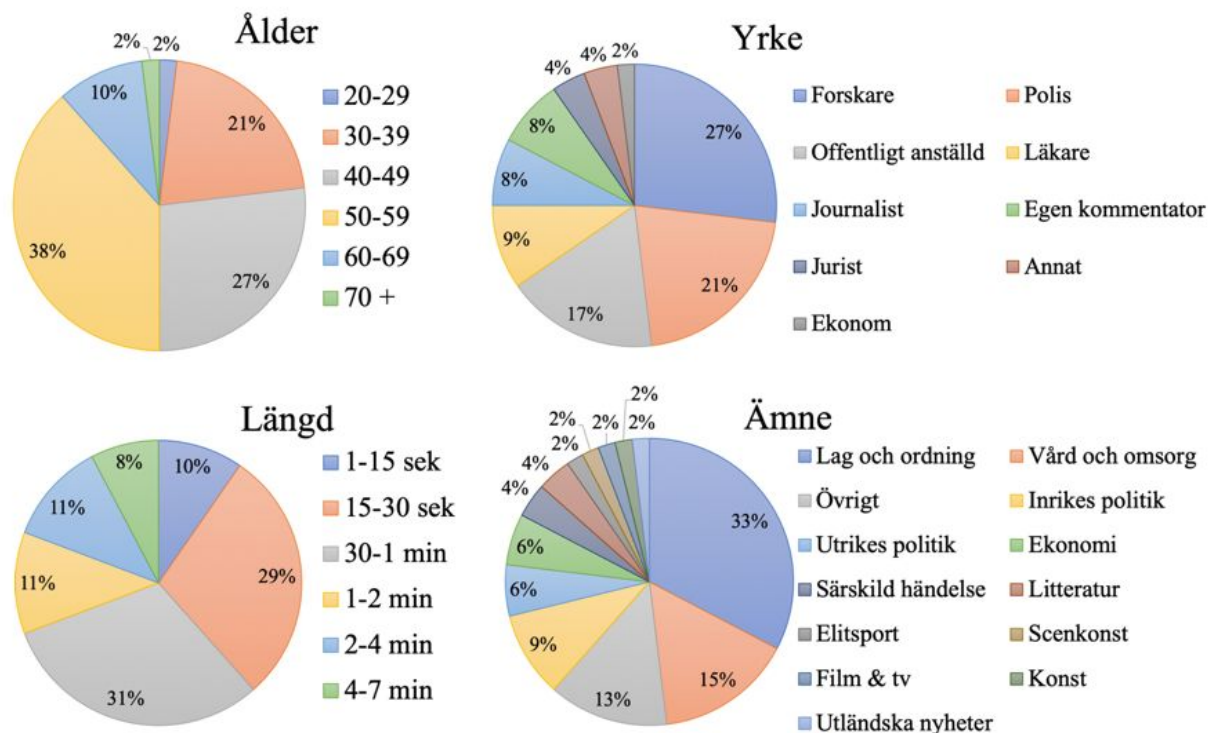

Figur 1: Visar fördelningen av variabelvärden inom kön, ras och språk från SVT:s huvudnyhetssändningar.

⁷⁶ Dalen, s.121ff.

⁷⁷ Ibid, s.117f.

⁷⁸ Ibid, s.122f.

Figur 2: Visar fördelningen av variabelvärden inom ålder, yrke, längd och ämne från SVT:s huvudnyhetssändningar.

Resultatet visar att 77% (N =40) av experterna var män och att 90% (N=47) av dem var vita. Det går det i linje med både den internationella forskning som tidigare redovisats och Rättsviseförmedlingens undersökning, som visade att 89% av experterna hade nordisk bakgrund.⁷⁹ Därtill bör nämnas att två av dessa var utländska forskare som varken bor eller arbetar i Sverige. Vidare framkom det att 92% (N=48) av experterna talade flytande svenska och att 2% (N=1) hade en brytning samt att de 6% (N=3) som behövde tolkas genom textning alla talade flytande engelska och forskade vid utländska universitet. Sett till detta kan sägas att resultatet av innehållsanalysen överensstämmer med slutsaterna i Edströms *Tv-rummets eliter*, nämligen att rummet framför allt är en arena för majoritetsbefolkningen.⁸⁰

Att de flesta experterna var forskare, poliser och offentligt anställda speglar också Rättsviseförmedlingens siffror men även resultatet från de nordiska studierna som presenterats. Antalet forskare uppgick till 14 stycken, 79% (N=11) av dessa var män. År 2020 var andelen män som forskade och undervisade vid Sveriges universitet och högskolor däremot 54%.⁸¹

⁷⁹ Rättsvisaren.

⁸⁰ Edström, s.31ff.

⁸¹ Universitetskanslersämbetet, Universitet och högskolor årsrapport 2020, (2020:9), s.81.

Antalet poliser uppgick i undersökning till 11 stycken, 91% (N=10) av dessa var män. Andelen män med ledningskompetens inom polisen år 2019, var dock 66%.⁸²

Vad gäller formvariablerna ämnen och tid framkom det att en expert vanligen medverkar mellan cirka 15 sekunder och 1 minut. Resultatet visade att männens totala tv-tid under veckan var ungefär 56 minuter och att kvinnornas var 16 minuter, vilket innebär att män och kvinnor i snitt medverkar lika länge. Vad gäller ämnen var det absolut vanligaste ämnet lag och ordning vilket totalt 17 experter uttalade sig om, av dessa var 88% (N=15) män. Att ämnet var så vanligt förekommande kan bero på att det under hösten 2019 skedde många skjutningar.⁸³ Undersökningen visade slutligen att kvinnliga experter i större utsträckning talar om vård och omsorg samt att manliga experter oftare talar om politik och ekonomi. Dessa stereotyper återsågs även i Rättviseförmedlingens undersökning.⁸⁴ Det går även i linje med resultatet från Cukiers studie från 2019.⁸⁵

6.2 Journalisternas tankar kring resultatet

Ett gemensamt drag som uppträdde när resultatet av vår innehållsanalys presenterades under intervjuerna med journalisterna var att ingen tyckte det var upplyftande och att tre av fyra journalister inte kände igen sig i det. De upplevde antingen att det var missvisande eller att det nog var en tillfällighet, de uttryckte även svårigheter att uttala sig kring resultatet:

Ja, det låter ju illa. Men det är svårt för mig att... utan att veta några detaljer hur ni gått tillväga att... och utan att veta vilka dessa personer är och vad som de uttalat sig om så är det svårt för mig att ge några närmare reaktioner. Men det låter ju väldigt homogent.
(Journalist 1)

Journalist 1 reagerade specifikt på den könsmissiga obalansen. Hen menade att det måste varit en märkbart sämre vecka än hur programmets könsbalans brukar se ut, och kommenterade även att det empiriska underlaget var i det minsta laget. Journalist 3 uttryckte att resultatet gav fog för att se över om redaktionen missat något i sina arbetsrutiner. Här träder den rutinmässiga nivån av gatekeepingteorin fram. På en redaktion passerar dagligen en stor mängd information mellan olika gatekeepers och för att göra det mer hanterligt skapas arbetsrutiner och normer, som förenklar arbetet från dag till dag.⁸⁶ Det är naturligt, men

---

⁸² Polismyndigheten, Årsredovisning 2019, (A089.236/2019), s.96.

⁸³ Polismyndigheten, Bekräftade skjutningar per region och månad, 2019.
<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/> (hämtad 2020-12-09).

⁸⁴ Rättvisaren.

⁸⁵ Cukier, Jackson & Gagnon, s.34f.

⁸⁶ Shoemaker, s.49ff.

medför svårigheter att se mönster som sträcker sig över en längre tid. Vidare poängterade journalist 3 att hen tar ansvar för sitt producerade material, men inte kan ta ansvar för hela redaktionens arbete. Det kan tolkas som att det är enklare att se och utvärdera den individuella nivån av gatekeeping än den större helheten och hur dessa hänger samman.

Journalisten från sportredaktionen menade däremot att resultatet överensstämde med hur en vanlig vecka kan se ut hos dem. Vissa veckor använder de sällan experter i nyhetsinslagen, andra veckor mer frekvent. Hen menar på att det är en avvägning redaktörerna gör inför varje program. Slutligen uttryckte journalist 4 ingen förvåning över resultatet, utan hade redan uppfattat att experterna var en homogen grupp. Hen uttryckte en beklagan över resultatet och att det kan finnas ett behov av undersökningar av detta slag. Resonemanget överensstämmer med det intersektionella perspektivets grundtanke om att kategorisering behövs för att kunna visa på medvetna eller omedvetna maktstrukturer och att det är flertalet parametrar som avgör huruvida personer tillskrivs makt eller inte.⁸⁷

6.3 Kunskap och tv-mässighet

Under intervjuerna framkom att man tar in en expert för att den ska bidra med fördjupning och berätta sådant som en reporter inte kan. Det rådde en samsyn kring vilka egenskaper en expert bör besitta, dessa kan sammanfattas som; särskild kunskap inom sitt ämnesområde, vara objektiv och ha en tv-mässighet, vilket beskrevs som förmåga att förklara tydligt och kort. En journalist beskrev det på följande vis:

När man gör tv så måste man ha en person som... Alltså man letar efter någon som kan uttrycka sig någorlunda slagfärdigt, någon som kan förstå tv-formatet och kan uttrycka sig på ett sätt som gör det användbart för oss.

(Journalist 4)

Att experten måste vara slagfärdig är exempel på mediologikens förenkling och konkretisering. Dessutom kan man se att medialiseringen även påverkar experter, de som kan anpassa sig till villkoren har större chans att bli valda.⁸⁸ Någon förklarade att om tv-mässigheten är bristande kan kompetensen väga upp för det, men bara i viss utsträckning. Mediologiken leder alltså till att människor med exempelvis språkliga svårigheter mer sällan tas in som experter, trots att de besitter stor kunskap. Här blir tv-formatets begränsningar en typ av rutinmässig gatekeeper.⁸⁹ Det innebär att samma experter återkommer i

---

⁸⁷ de los Reyes & Mulinari, s.24f.

⁸⁸ Strömbäck, s.128ff.

⁸⁹ Shoemaker, s.48ff.

nyhetssändningarna. I enlighet med Thompsons teori om att synlighet i medierna skapar legitimitet och makt kan en bristande mångfald bland experter begränsa uppfattningen av vilka som besitter just det.⁹⁰ Resultatet kan då även kopplas till Edströms definition, att expertrollen i medier utgörs av en statuselit.⁹¹

6.4 Tidsbrist påverkar valet

Ett framträdande mönster i intervjuerna var att tidsbristen är mest avgörande när det gäller valet av experter. Även i Vandenberghe, d’Haenens och Van Gorps studie framkom tidsbristen och arbetsrutiner som en faktor i redaktionella beslut och förklaring till den bristande mångfalden.⁹² Journalisterna beskrev det som att de behövde vara säkra på att experten kunde “funka i tv” då de inte hade tid att göra flera omtagningar. Ett liknande resultat presenteras även i Niemi och Pitkänen’s studie, där tidspressen innebär att journalisterna inte hinner söka upp och göra bakgrundskoll av nya experter.⁹³ En konsekvens av tidsbristen var att journalisterna blev beroende av sina egna eller kollegors etablerade kontaktnät. Att journalister hör av sig till experter som det haft kontakt med tidigare sågs även i Weins undersökning av danska nyhetsmedier.⁹⁴ Journalisterna nämnde också att de kollade av nyhetsflödet för att kunna använda sig av experter de hade sett i andra sammanhang. Så här beskrev en journalist konsekvenserna av tidsbristen:

Tid är ju någonting som det är ständig brist på, på en nyhetsredaktion. Och det är nog därför som man i viss mån blir bekväm i att man hittar några stycken som man tycker är bra som man vet kommer att leverera.

(Journalist 4)

Då tidsbristen gör att journalister blir beroende av etablerade kontaktnät och av nyhetsflödet uppstår gatekeeping på såväl en individuell- och rutinmässig nivå som på en systemnivå.⁹⁵ Det innebär att samma experter inte enbart återkommer i en enskild journalists inslag, utan även i det sammantagna redaktionella materialet och vidare i hela branschens flöde. Tidsbristen blir en tydlig gatekeeper och en begränsning för att skapa mångfald bland experter.

---

⁹⁰ Thompson, s.169ff.

⁹¹ Edström, s.31

⁹² Vandenberghe, d’Haenens & Van Gorp, s.240.

⁹³ Niemi & Pitkänen, s.365.

⁹⁴ Wien, s.435.

⁹⁵ Shoemaker, s.39-64.

6.5 Att hitta en expert

När det kommer till journalisternas individuella arbetssätt skilde det sig mycket åt hur man jobbar med mångfald och därmed hur de agerar gatekeeper för vilken expert som får komma till tals. En journalist beskrev hur hen tänkte på mångfaldsfrågor aktivt i sitt arbete:

Jag försöker ju själv att... I den mån det går variera vilka som kommer till tals. Jag försöker tänka på en typ av könsmässig balans och även att ha en mångfald gällande klass och bakgrund.

(Journalist 4)

En annan beskrev hur hens erfarenheter har gjort att hen omvärderat sitt mångfaldsarbete under karriärens gång och att det blivit mer fokus på kompetens än representation:

Ibland var det så att jag valde personer på andra grunder än kompetens. Och det blev inte bra. Det var flera gånger som den personen gjorde sämre ifrån sig i intervjuer. Jag var med om ett antal näsbrännor.

(Journalist 3)

Tankesätten visar på en stor medvetenhet kring mångfaldsfrågor men samtidigt på en upplevelse, i enlighet med gatekeepingteorin, att yttre förutsättningar sätter stopp för det arbetet.

En annan journalist var väl medveten om att hens roll som redaktör har stor inverkan på innehållet och beskrev det som att om det är något hen inte tycker ska vara med så utesluts det. Här blir den organisatoriska nivån av gatekeeping tydlig då en enda individ genom sin position kan styra och påverka redaktionens nyhetsvärdering och därmed även vilka som får medverka som experter.⁹⁶ Hen sa även att mångfald bland experter är underprioriterat vilka frågor som tas upp. Det kan leda till att andra på redaktionen tar efter och att journalisters individuella ambitioner avstannar långt ner i organisationens struktur samt att representationen bland experter blir lidande. Hultén har i sin forskning uppmärksammat hur sådana tendenser påverkar möjligheten till förändring inom en medieorganisation.⁹⁷

Vidare skilde sig sportredaktionens arbetssätt sig mycket från övriga redaktioner. Alla experter som medverkar i programmen gör det enligt avtal som sträcker sig över lång tid. Det innebär att den individuella reportern inte har lika mycket att säga till om och inte samma möjlighet till inflytande i det dagliga valet av experter och att gatekeepingen följaktligen sker högre upp i strukturen.

---

⁹⁶ Steele, s.239ff.

⁹⁷ Hultén, "Diversity Disorders: Ethnicity and Newsroom Cultures", s.7f.

Trots att det vanligaste sättet att välja experter var att utgå från etablerade kontakter fanns det tillfällen då journalisterna behövde uppsöka helt nya experter. Där framkom ett par olika strategier. En journalist berättade att hen i de fallen kunde vända sig till pressansvariga med motiveringen att det ofta gick snabbt och att de vet bäst vem som kunde uttala sig om ett visst ämne. Här ses en kombination av den individuella nivån av gatekeeping, journalistens egna arbetssätt, tillsammans med källan som gatekeeper. Journalisten gör inga vidare ansträngningar för att kolla upp experten utan litar på källan, vilket innebär att hen heller inte arbetar aktivt med mångfalden bland experter. Därmed inte sagt att mångfalden blir bristande, men det ligger inte längre i händerna på journalisten.

En annan journalist berättade istället att hen är noga med att själv kolla upp flera olika experter för att sedan välja den som hen själv anser är bäst lämpad. Det framkom dock att detta inte var för att sätta mångfalden främst, utan för att sätta expertens kompetens främst. Det överensstämmer med Niemi och Pitkänen's resultat, att kompetens väger tyngre än mångfald.⁹⁸ Det innebär vidare att den enskilde journalisten har större inflytande över mångfalden bland experterna, vilket beskrevs såhär:

Ibland kommer man inte undan att den som kan mest om det ämnet kanske tillhör den kategori människor som syns mest i media. [...] Det får aldrig bli slentrian. Alltså man får inte välja bort experter för att dem avviker från det man är van att se i rutan.
(Journalist 3)

Här blir det tydligt att gatekeeping på den individuella nivån är beroende av enskilda journalisters värderingar och arbetssätt samt att gatekeeping på individnivå inte per automatik innebär att mångfalden missgynnas eller gynnas.

Ytterligare en aspekt som framkom när det gäller att ha med nya experter var att deras tillgänglighet och vilja att medverka var avgörande. En journalist förklarade det som att kvinnor ofta svarade långsammare på förfrågan att medverka, och att de oftare tackade nej. Hen upplevde det som att kvinnorna funderade mer på sitt utseende och vad deras kollegor skulle tycka om deras prestation, detta går i linje med Niemi och Pitkänen's forskning.⁹⁹ Resultatet kan kopplas till könsmaktsordningen, vilken medför att kvinnliga experter får utstå hårdare kritik och mer granskning när de medverkar i tv. Här syns hur mångfalden bland experter påverkas av samhällets normer. Att majoriteten experter är män kan dessutom skapa en självförstärkande effekt som leder till att kvinnor fortsätter tveka inför att medverka.

---

⁹⁸ Niemi & Pitkänen, s.365f.

⁹⁹ Ibids.364.

6.6 Mångfald i public service

Alla journalister var överens om att public service ska sträva efter att spegla landet. Ur medielogikens perspektiv ger de dock sig själva ett omöjligt uppdrag i och med den ambitionen. Till skillnad från verkligheten är mediernas resurser begränsade och det leder enligt medielogiken till att det som avgör innehållet snarare beror av mediernas egna behov än verkligheten det ämnar att spegla.¹⁰⁰ För att komma runt problemet med begränsade resurser beskrev flera av journalisterna att de har som mål att ta upp frågor som berör alla:

Det är inte så viktigt vem som är med vid ett givet tillfälle, utan det är viktigare att vi tar upp olika frågor, att vi är på olika ställen. Det är viktigare för mig än den numeriska representationen. [...] Min strävan är att presentera olika människors verklighet och de problem och möjligtvis glädjeämnen de har som bor på olika ställen. Den strävan leder till att olika sorters människor kommer med.
(Journalist 1)

Detta kan tolkas som en övertygelse om att man genom att belysa olika ämnen per automatik skapar en mångfald i sitt innehåll, då även bland experterna. Vi menar dock att det kan ifrågasättas då detta synsätt kan innebära att frågor som berör minoriteter behandlas samtidigt som experten som uttalar sig om dem kan tillhöra majoritetsbefolkningen. Det skulle kunna argumenteras för motsatsen. Nämligen att det bland experter, på grund av deras position i medierna och samhället, bör råda en större mångfald än i övriga innehåll, snarare än tvärtom. Som Hultén skissar upp i *Journalistik och mångfald* följer resonemanget det faktum att det är vanligt att samma typ av personer uttalar sig om samma typ av frågor i journalistiken, vilket i sin tur leder till att stereotypa bilder rekonstrueras.¹⁰¹

6.7 Mångfald och verkligheten

Under intervjuerna återkom journalisterna ofta till hur urvalet bland experter är sammanknutet till samhällets strukturer. Framför allt poängterade de att det inom akademien ofta är äldre, vita män som har forskar-titlar. En journalist förklarade att det råder en begränsning av vilka experter som finns att tillgå.

Jag tycker det viktigaste är att vi har de bästa experterna. Det är mitt mål varje sändning. [...] Och just experter skildrar ju också hur det står till i samhället. Så om det blev sådär som du sa, så blev det så [refererar till resultat av innehållsanalysen] för att det var dem vi hade att tillgå då.
(Journalist 1)

---

¹⁰⁰ Strömbäck, s.128ff.

¹⁰¹ Hultén, *Journalistik och mångfald*, s.11ff.

Det kan tolkas som ett sätt att skjuta ansvaret för mångfalden bland experter ifrån sig, det är helt enkelt inte inom ramen för vad de själva kan påverka. Detta speglas i tankesättet hos journalister som deltog i Vandenberghe, d'Haenens och Van Gorp's studie och kan därmed kopplas till termen konservativt tänkande.¹⁰² Detta visar hur nivåerna inom gatekeepingteorin samspelar och hur individen som gatekeeper är beroende och formas av sin omvärld samt att journalisternas val samspelar med samhällets sociala strukturer.¹⁰³

Dock bör poängteras att uppfattningen om verkligheten inte nödvändigtvis stämmer med verkligheten. Vår innehållsanalys visade till exempel att det i SVT:s nyhetssändningar förekom större andel män bland experterna, än vad som går att förklara med könsfördelningen vid lärosäten och inom Polisen. Detta kan till viss del förklaras genom ett intersektionellt perspektiv. På grund av rådande maktordningar uppfattar journalister (o)medvetet det som att den typiska och bästa forskaren är en vit, medelålders man. Det leder i förlängningen till att när de söker efter en expert så tillskrivs personer som passar in på beskrivningen en högre kompetens. Ett sätt att kringgå detta skulle kunna vara att välja en expert som anses tillräckligt bra, men inte bäst. Risken är annars att man förstärker och upprätthåller maktordningar och strukturer kring vem som anses bäst.

6.8 Att räkna på mångfald

Det framkom att tre av de fyra journalisterna inte var bekväma med att räkna på mångfald. De tyckte dels att det kändes främmande, dels att det var svårt. Dock hade ingen varit med om att redaktionen testat att räkna på mångfald. Det tolkar vi som att ämnets känslighet försvårar för mångfaldsarbetet. Den journalist som var mer positiv till att räkna på mångfald poängterade dock att hen tyckte det var komplext och hade behövt stöd från redaktionen. Att det behövs stöd ovanifrån för att genomföra förändringar återkommer även Hultén till.¹⁰⁴

Ingen tyckte heller om idén att kvotera in personer för att skapa en större mångfald, samtidigt gav alla exempel på när de själva valt eller blivit ombedda att ta in fler kvinnliga experter. Det visar på en medvetenhet kring kvinnors underrepresentation som experter i medier och en vilja att gå emot könsmaktordningen. Däremot finns inte samma vilja att gå emot rasmaktordningen. Det visar på en ambivalens inför kvotering samt att olika ämnen är olika känsliga. Att det är lättare att prata om kön än ras går att återkoppla till inledningens diskussion om att genusforskningen är mer etablerad i Sverige än den raskritiska forskningen.

---

¹⁰² Vandenberghe, d'Haenens & Van Gorp, s.238.

¹⁰³ Shoemaker, s.53ff.

¹⁰⁴ Hultén, "Diversity Disorders: Ethnicity and Newsroom Cultures" s.7f.

6.9 Mångfald på redaktionen

På samma som att innehållet ska spegla landet ansåg journalisterna även att mångfalden på redaktionen ska göra det. Som tidigare nämnt är detta svårt, då redaktionen är liten i förhållande till hela landet. Den främsta anledningen till ambitionen om redaktionell mångfald menade journalisterna var att olika erfarenheter ger olika perspektiv, vilket leder till att olika frågor lyfts samt i förlängningen att olika experter medverkar. Men det framkom även här att kompetens alltid väger tyngre än representation. En journalist sammanfattade det så här:

Det har varit en stor diskussion om det här men det är farligt att börja rekrytera på annat än kompetens. Men däremot ska man göra det enklare att... Det ska väga tungt när det är någon som har en annan blick på samhället på grund av erfarenheter eller olika förutsättningar.

(Journalist 3)

Att redaktionell mångfald är eftersträvansvärt och värderas högt av nyhetsmedieföretagens anställda tas även upp i Hulténs forskning. Majoriteten i hennes studie menar att mångfald skapar ett bättre arbetsklimat och förbättrar den journalistiska produkten.¹⁰⁵ Om alla journalister har liknande erfarenheter kan det leda till att de fattar liknande individuella gatekeepingbeslut, vilket resulterar i att innehållet blir enformigt. En journalist beskrev det som att det är svårt att skapa mångfald på redaktionen på samma sätt som att det är svårt att skapa en mångfald bland experter, till följd av samhällets normer. Återigen kan detta tolkas som ett sätt att skjuta ifrån sig ansvaret, samtidigt är det viktigt att identifiera maktstrukturer för att kunna förändra dem. Alla journalister påtalade en medvetenhet om att redaktionerna är homogena i sin utformning.

Två journalister poängterade dock att de upplever en ständig förbättring och två journalister la vikt vid att det vilar ett stort Stockholmsfokus både i bevakningen och bland redaktionens medlemmar. De menar att rapporteringen koncentrerar sig mycket på huvudstaden och yttrade en vilja att nå ut med en bredare rapportering. Rapporterar man från olika ställen i landet så ökar även chansen att fler experter med mer olika erfarenheter kommer att synas i nyhetssändningarna. Ett mönster som uppmärksammades var att samtliga journalisterna ofta pratade om stad och land som dikotomier. Det kan ses som ytterligare en dimension till det intersektionella perspektivet, specifikt för journalistiken. Stockholms- och storstadsfokus leder till att bevakningen av innerstäderna premieras och att det blir en ojämn fördelning av uppmärksamhet mellan dem och därmed en ojämn fördelning av experter

---

¹⁰⁵ Hultén, "Diversity Disorders: Ethnicity and Newsroom Cultures", s.5f.

baserade i och utanför storstäderna. I enlighet med Thompsons teori om att synlighet i medierna skapar inflytande och makt kan det leda till att maktfördelningen mellan de två kategorierna blir ojämn och därmed att landsortsfrågor missgynnas i journalistiken.

Alla journalister beskrev det som att mångfaldsfrågor diskuteras flitigt på redaktionerna. De uttryckte det som att ämnet kommer upp varje dag, men att det däremot kan vara svårt att kritisera mångfaldsarbetet:

Det kan vara känsligt att ifrågasätta för man trampar på ömma tår, för alla vet ju om det här. Det är inte alltid det är jättepopulärt men det betyder inte att det är på grund av att folk är emot det. Alla på mitt jobb är extremt högpresterande och vill leverera det bästa och man hatar att ha fel. Eller att inte ha tänkt på någonting. Därför kan det vara lite känsligt.

(Journalist 3)

Ännu en gång framgår det att mångfald är en känslig fråga som kan vara svår att orientera kring. Svårigheterna att kritisera arbetet riskerar att leda till att man osynliggör slentrianmässiga rutinval som reproducerar och förstärker rådande maktstrukturer. Detta blir alltså en sorts samspel mellan den rutinmässiga nivån och organisatoriska nivån av gatekeeping.¹⁰⁶

Samtidigt som intervjuerna visade att alla journalister jobbar på olika sätt för att skapa en mångfald bland experter så framkom en märkbar tro att andra jobbar och tänker likadant som de själva. Detta tankesätt kan försvåra mångfaldsarbetet eftersom det inte råder samförstånd kring hur den rutinmässiga nivån av gatekeeping ska påverka mångfaldsarbetet. Om alla gör olika val och har olika strävan, i tron om att de andra tänker likadant kan det hända att organisationen motarbetar sitt eget mångfaldsarbete.

6.10 Att tala om mångfald

Att mångfald är ett svårdefinierat begrepp och ett känsligt ämne genomsyrade samtalen och visar på en ovana att prata om det i konkreta termer. Under intervjuerna blev det tydligt att det inte finns någon klar definition av mångfaldsbegreppet. Journalisterna verkade uppfatta ämnet som känsligt, vilket tog sig uttryck i att de hade svårt att hitta orden för etnicitet och ras. Det märktes genom stammande, användande av synonymer eller att helt utelämna ordet som de sökte:

Om vi har en redaktion i Tensta betyder det att vi får fler inslag därifrån. Sen betyder inte det att varje inslag består av någon liksom, öhm, ehm. ... Det är bara bra i sig att inlagen görs i Tensta respektive i Östersund eller var det nu kan vara.

---

¹⁰⁶ Shoemaker, s.32ff.

(Journalist 1)

Detta kan tyda på en medvetenhet om maktordningen, hur man själv förhåller sig till den och att man saknar tolkningsföreträdare. Vi uppmärksammade att samtliga journalister hade lättare att formulera sig i frågor om kön samt om dikotomierna stad och land än etnicitet och ras. Vi noterade också att personen som hade annan etnicitet än nordisk hade lättare att uttrycka sig om mångfaldsfrågor och hur hen arbetade med de aspekterna. Det kan tolkas som att det blir svårare att formulera sina upplevelser och mål om man inte vet hur man ska tala om vissa ämnen. Det gör i sin tur att förändring blir svårare att genomföra och att uppnå. Det alla journalister däremot var överens om var att mångfald är en viktig fråga som diskuteras aktivt på redaktionerna. En av journalisterna beskrev det dock som att frågan stannar på ett diskussionsplan:

Vi är ju alla överens någonstans om att mångfald är en viktig fråga som vi bör diskutera, men exakt hur målen för mångfald ska utformas rent konkret är inte fastställt.

(Journalist 4)

Att arbetet med mångfaldsfrågor fungerar bättre i teorin än i praktiken sågs även i Hulténs intervjustudie. Där framkom att de flesta journalisterna var skeptiska till hur deras redaktioner jobbar för ökad mångfald både redaktionellt och innehållsmässigt.¹⁰⁷ Att befattningarna reporter och redaktör pratade olika om mångfald framträdde under intervjuerna. Det var gemensamt för redaktörerna att lyfta normbrytande exempel, trots att det var dem som minst ansåg att de tänkte på mångfald och tyckte att kompetens alltid måste gå först. Det kan tolkas som att det är ofint att göra medvetna val om mångfald. Att man ändå är stolt när det blir rätt skulle kunna tyda på att det ändå upplevs som viktigt. Möjligtvis känner redaktörerna större krav kring att uttrycka sig korrekt och upplever sig mer granskade. Detta går i linje med att gatekeepingrollen i organisationen påverkar redaktionskulturen. En position högt upp i hierarkin har stort inflytande på övriga i organisationen och deras åsikter och inställningar väger tungt, vilket de själva är medvetna om.¹⁰⁸ Det bekräftar hur sammanflätade gatekeepingnivåerna är samt att individen själv kan påverka innehållet, men i slutändan måste anpassa sig efter organisationens rutiner och utformning.

---

¹⁰⁷ Hultén, "Diversity Disorders: Ethnicity and Newsroom Cultures" s.6.

¹⁰⁸ Shoemaker, s.53ff.

7.0 Slutsats och diskussion

Genom dels en kvalitativ innehållsanalys av totalt 25 sändningar av SVT:s nyhetsprogram, dels en intervjustudie med fyra journalister från SVT:s nyhetsredaktioner, har vi besvarat frågeställningar om hur mångfalden ser ut bland experter i SVT:s nyhetssändningar, samt vad som kännetecknar en typisk expert och vad som ligger bakom valet av vilka experter som får medverka.

Under den konstruerade veckan medverkade totalt 52 experter i SVT:s huvudnyhetssändningar av dessa var 77 % män, 90 % vita, 92% talade flytande svenska och ingen uppvisade någon funktionsnedsättning. Att resultatet stämmer överens med såväl svenska undersökningar som internationell forskning stärker dess trovärdighet. Vi anser oss därmed kunna säga att mångfalden bland experter i SVT:s nyhetssändningar inte är tillfredsställande, då den varken motsvarar den mångfald som råder i samhället eller i expertgruppen.

Därtill kan vi genom undersökningen säga att de egenskaper som kännetecknar en typisk expert är att hen tillhör normen, det vill säga en vit man mellan 30 och 60 år som talar flytande svenska och inte uppvisar någon funktionsnedsättning samt kommenterar lag och ordning eller forskning. Genom intervjumaterialet framkom även att denne besitter särskild kunskap inom sitt ämnesområde, är objektiv och har en tv-mässighet.

Detta betyder inte att SVT:s nyhetsredaktioner medvetet väljer bort experter som inte tillhör normen. Däremot indikerar resultatet av innehållsanalysen tillsammans med intervjustudien att valet av expert påverkas av samhällets normer och maktordningar, men även av hur organisationen styrs och vilka resurser, främst i form av tid, det finns för att arbeta aktivt med mångfalden. Slutligen påverkas mångfalden även av hur den enskilde journalisten ser på frågan.

7.1 Undersökningens begränsningar

Vi vill understryka att studiens resultat baseras på ett urval av 25 nyhetssändningar. Ett större material hade ökat studiens signifikans. Det gäller studiens helhet och inte minst resultatet i undersökningen av *Sportnytt*s nyhetssändningar. Endast en expert är ett för lågt antal för att kunna dra några större slutsatser, varför vi har varit avhållsamma kring det. Vidare är antalet intervjuade journalister som medverkar i studien få. Deras individuella arbetssätt och synsätt på studiens undersökningsområde är subjektivt och kan därför skilja sig åt från kollegors tankesätt och rutiner. På grund av bristen av tidigare forskning har studiens resultat varit svårt

att sätta i förhållande till det svenska forskningsfältet. Men det visar likväl på behovet av framtida forskning inom området. En stor utmaning har varit att förhålla sig till vad som är en eftersträvansvärd mångfald i medier och hur det ska mätas.

7.2 Framtida forskning

Som tidigare nämnt är denna undersökning inte tillräckligt stor för att tillskrivas någon större signifikans. Därför skulle det vara intressant att genomföra en liknande studie, men med ett större urval av såväl det kvantitativa underlaget som av informanter.

Vidare finns en hel del forskning rörande redaktioners arbetsrutiner och sammansättning. Det finns dock ytterst begränsad forskning kring studiens undersökningsområde, hur mångfalden bland experter ser ut och hur dessa väljs ut till nyhetssändningar. Därför vore det intressant att genomföra en liknande studie fast med kommersiella kanalernas nyhetssändningar. På så vis kan man få en insyn i hur public-service uppdraget påverkar valet av experter och hur anställda vid olika kanaler resonerar kring mångfald i medier.

Sett till vår studie och gatekeepingteorin spelar journalisternas olika befattningar, såsom journalist eller redaktör roll i beslutet kring vilka experter som medverkar. Därav vore studier som djupdyker mer i redaktioners hierarkiska förutsättningar av intresse. Eftersom alla journalister som medverkade i intervjustudien talade om hur olika perspektiv och erfarenheter skulle bidra till ökad mångfald i innehållet, hade det varit spännande att undersöka ifall så verkligen är fallet.

7.3 Öka mångfalden

Vår studie belyser att maktordningar är konstruerade samt att ökad synlighet i tv och andra medier ökar en grups legitimitet. Det innebär att om mångfalden bland experter i medierna blir större så kan det dekonstruera maktordningar och göra att minoriteter inte missgynnas i samma utsträckning som i dagsläget. Detta väcker diskussioner om vilket ansvar medier i allmänhet och SVT i synnerhet har för att öka mångfalden. Ska de vara en aktiv aktör som föregår med gott exempel, eller ska deras yttersta mål vara att spegla samhällets normer och inte ligga i framkant för att utveckla dessa? Utgår vi från det tidigare alternativet visar vår undersökningen att ansvaret att inkludera fler röster vilar på redaktionen som helhet och på enskilda journalister. Vidare framkom en önskan om tydligare direktiv om hur man mäter mångfald, mer konkreta mål vad som är eftersträvansvärt samt mer tid att söka upp nya experter. Bortom redaktionens kontroll framkom en förhoppning om att samhällets

maktordningar förändras. Till sist vill vi poängtera att det är ett komplext arbete redaktionerna står inför, men att mångfaldsarbete på redaktionen inte ska stanna vid den insikten, utan snarare att det ska starta där.

8.0 Käll- och litteraturförteckning

8.1 Tryckta källor

Berkowitz Dan, "Refining the gatekeeping metaphor for local television news", *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, vol.34 (1) 1990.

Braun Virginia & Clark Victoria, "Using thematic analysis in psychology", *Qualitative Research in Psychology*, vol.3 (2) 2006.

Cukier Wendy, Jackson Samantha & Gagon Suzanne, "Representation of Women and Racialized Minorities as Expert Sources On-Air in Canadian Public Affairs Television", *Canadian Journal of Communication*, vol 44 (1), 2019.

Dalen Monica, *Intervju som metod*, andra upplagan (Malmö: Gleerups, 2015).

De los Reyes Paulina & Mulinari Diana, *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap* (Malmö: Liber 2007).

Edström Maria, *TV-rummets eliter. Föreställningar om kön och makt i fakta och fiktion* (Göteborgs universitet 2006), diss.

Eriksson-Zetterquist Ulla & Styhre Alexander, *Organisering och intersektionalitet*, (Malmö: Liber 2011).

Esaiasson Peter, Giljam Mikael, Oscarsson Henrik & Wängnerud Lena, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Stockholm: Norstedts Juridik 2002).

Hultén Gunilla, "Diversity Disorders: Ethnicity and Newsroom Cultures", *Conflict & communication online*, vol 8, (2), 2009.

Hultén Gunilla, *Journalistik och mångfald* (Lund: Studentlitteratur 2009).

Hübinette Tobias (red.), *Ras och vithet: Svenska rasrelationer igår och idag* (Lund: Studentlitteratur 2017).

Jarlbro Gunilla, *Genusmedveten journalistik* (Lund: Studentlitteratur. 2013).

Larsson Larsåke “Intervjuer” i *Metoder i kommunikationsvetenskap*, andra upplagan, av

Ekström Mats & Larsson Larsåke (red) (Lund: Studentlitteratur 2010).

Niemi K. Mari & Pitkänen Ville, “Gendered use of experts in the media: Analysis of the gender gap in Finnish news journalism”, *Public Understanding of Science*, vol. 26 (3) 2017.

Nilsson Åsa, “Kvantitativ innehållsanalys” i *Metoder i kommunikationsvetenskap*, andra upplagan, av Ekström Mats & Larsson Larsåke (red) (Lund: Studentlitteratur 2010).

Polismyndigheten, Årsredovisning 2019, (A089.236/2019).

Shoemaker J. Pamela, *Communication Concepts 3: Gatekeeping*, red. Steven H. Chaffee (Newbury Park: Sage publications 1991).

Steele E. Jennifer, “Censorship of Library Collections: An Analysis Using Gatekeeping Theory” *Collection Management*, vol. 43:4, 2016.

Strömbäck Jesper, *Den medialiserade demokratin: om journalistikens ideal, verklighet och makt* (Stockholm: SNS förlag 2004).

Thompson B. John, *Medierna och moderniteten* (Göteborg: Daidalos 5. uppl 2016).

Universitetskanslersämbetet, Universitet och högskolor årsrapport 2020 (2020:9).

Vandenberghe Hanne, d’Haenens Leen, & Van Gorp Baldwin, “Women, ethnic minorities and newsworthiness: Journalists’ perceptions”, *Journalism*, vol 21 (2) 2020.

Wien Charlotte, “Commentators on daily news or communicators of scholarly achievements? The role of researchers in Danish news media”, *Journalism*, vol. 15 (4) 2014.

Østbye Helge, Knapskog Karl, Helland Knut & Larsen Leif Ove *Metodbok för medievetenskap* (Malmö:Liber 2003).

1 kap. 1§ Diskrimineringslagen (2014:958).

5 kap. 1§ Radio- och tv-lag (2010:696).

8.2 Otryckta källor

Dahl Amanda, “Så kan diskussionen om “ras i USA förstås”, *Dagens Nyheter*, 2020-11-14
<https://www.dn.se/varlden/sa-kan-diskussionen-om-ras-i-usa-forstas/> (hämtad 2020-12-07).

Institutet för språk och folkminnen, “Rasifierad”
<https://www.isof.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord-2002-2015/2014-05-05-rasifierad.html>
(hämtad 2020-01-04)

Malmqvist Jörgen “Funktionsnedsättning”, Nationalencyklopedin
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/funktionsnedsattning> (hämtad 2020-11-19).

Rättviseförmedlingen, Rättvisaren 2016
<https://rattviseformedlingen.se/rattvisaren2016/> (hämtad 2020-10-22)

Sveriges Television, <https://omoss.svt.se/var-roll/organisation.html> (hämtad 2020-11-20).

Polismyndigheten, Bekräftade skjutningar per region och månad 2019
<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/> (hämtad 2020-12-09).

Bilaga 1 - Kvantitativ innehållsanalys rådata

Tabell 1: Redovisar rådatan från den kvantitativa innehållsanalysen för samtliga variabler och nyhetsprogram samt den totala sammanställning där N är antalet och % är motsvarande procent inom respektive variabel.

Variabel	Aktuellt		Rapport		Kultur		Sport		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kön										
Man	12	67	22	79	5	100	1	100	40	77
Kvinna	6	33	6	21	0	0	0	0	12	23
Ålder										
20-29	1	6	0	0	0	0	0	0	1	2
30-39	3	17	8	29	0	0	0	0	11	21
40-49	6	33	7	25	0	0	1	100	14	27
50-59	8	44	8	29	4	80	0	0	20	38
60-69	0	0	5	18	0	0	0	0	5	10
70 +	0	0	0	0	1	20	0	0	1	2
Yrke										
Forskare	6	33	7	25	1	20	0	0	14	27
Ekonom	0	0	1	4	0	0	0	0	1	2
Läkare	1	6	4	14	0	0	0	0	5	10
Journalist	1	6	1	4	2	40	0	0	4	8
Egen kommentator	2	11	1	4	0	0	1	100	4	8
Jurist	2	11	0	0	0	0	0	0	2	4
Offentligt anställd	2	11	6	21	1	20	0	0	9	17
Polis	4	22	7	25	0	0	0	0	11	21
Annat	0	0	1	4	1	20	0	0	2	4

Ras										
Vit	17	94	25	89	5	100	0	0	47	90
Rasifierad	1	6	3	11	0	0	1	100	5	10
Språk										
Flytande	16	89	26	93	5	100	1	100	48	92
Icke flytande	1	6	0	0	0	0	0	0	1	2
Behöver tolkas	1	6	2	7	0	0	0	0	3	6
Funktionsnedsättning										
Ingen	18	100	28	100	5	100	1	100	52	100
NPF	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fysisk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ämne										
Inrikespolitik	2	11	3	11	0	0	0	0	5	10
Utrikespolitik	3	17	0	0	0	0	0	0	3	6
Ekonomi	0	0	3	11	0	0	0	0	3	6
Utländska nyheter	0	0	1	4	0	0	0	0	1	2
Migration	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vård och omsorg	3	17	5	18	0	0	0	0	8	15
Särskild händelse	1	6	1	4	0	0	0	0	2	4
Klimat/Miljö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lag och ordning	7	39	10	36	0	0	0	0	17	33
Elitsport	0	0	0	0	0	0	1	100	1	2
Amatörsport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hälsa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Litteratur	0	0	0	0	2	40	0	0	2	4
Scenkonst	0	0	0	0	1	20	0	0	1	2

Musik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Film & tv	0	0	0	0	1	20	0	0	1	2
Konst	0	0	0	0	1	20	0	0	1	2
Övrigt	2	11	5	18	0	0	0	0	7	13
Längd										
1-15sek	0	0	5	18	0	0	0	0	5	10
15-30 sek	5	28	10	36	0	0	0	0	15	29
30 sek-1min	4	22	11	39	1	20	0	0	16	31
1-2 min	2	11	2	7	2	40	0	0	6	12
2-4 min	5	28	0	0	1	20	0	0	6	12
4-7 min	2	11	0	0	1	20	1	100	4	8

Bilaga 2 - Kodningsschema kvantitativ innehållsanalys

V1. Kön

1. Man
2. Kvinna
3. Annat

V2. Ålder

1. 20-29
2. 30-39
3. 40-49
4. 50-59
5. 60-69
6. 70 +

V3. Yrke

1. Forskare
2. Ekonom
3. Offentligt anställd
4. Läkare
5. Journalist
6. Egen kommentator
7. Jurist
8. Polis
9. Annat

V4. Ras

1. Vit
2. Rasifierad

V5. Språk

1. Flytande svenska
2. Bryter på svenska
3. Behöver tolkas

V6. Funktionsvariation

1. Ingen
2. Neuropsykiatrisk
3. Fysisk

V7. Ämnen

1. Inrikespolitik
2. Utrikespolitik
3. Utländska nyheter
4. Ekonomi
5. Migration
6. Vård och omsorg
7. Särskild händelse
8. Klimat och miljö
9. Lag och ordning
10. Elitsport
11. Amatörsport
12. Hälsa
13. Litteratur
14. Scenkonst
15. Musik
16. Film och tv
17. Konst
18. Övrigt

V.8 Längd

1. 1-15 sekunder
2. 15-30 sekunder
3. 30 sekunder - 1 minut
4. 1-2 minuter
5. 2-4 minuter
6. 4-7 minuter

Kodningsinstruktion

Innan kodningen påbörjas tilldelas experten ett ID där det framgår vilket program, sändning och vilken expert i ordningen det är. Variablerna kodas sedan enligt nedan.

V1. Uppskatta expertens könstillhörighet.

V2. Uppskatta expertens ålder.

V3. Rapportera expertens yrkesroll. I första hand efter vilken egenskap hen medverkar, i andra hand efter hans eventuella titel. Passar yrkesrollen i variabeln V3.3 och en annan variabel, väljs de den senare av variablerna för ökad specificitet.

V4. Uppskatta personens rastillhörighet.

V5. Rapportera expertens språkliga förmåga. Passar flera variabler in väljs den som tillhör den mest missgynnade gruppen. V5.3 väljs alltså framför V5.2 och V5.2 väljs alltså framför. Notera även om personen talar engelska och/eller modersmål.

V.6 Rapportera expertens eventuella funktionsnedsättning som går att utläsa av inslaget.

V7. Rapportera vilket ämne expert uttalar sig om. I första hand efter det ämne som experten talar mest om, i andra hand efter det ämne som överensstämmer med inslagets rubrik.

1. Inrikespolitik - Direkt berör svensk politik, som regeringsfrågor, statliga utredningar och partipolitik, men inte nationalekonomi eller tillämpning av lagar.

2. Utrikespolitik - Direkt berör utrikespolitik som val, lagförslag och EU, men inte exempelvis krig eller naturkatastrofer.

3. Utländska nyheter - Frågor som berör utlandet, exempelvis krig eller befolkningstillväxt, men inte handlar om exempelvis politik, sport, kultur, klimat, och särskilda händelser.

4. Ekonomi - National- privat- och företagsekonomi som aktier, räntor och kreditvärdighet men inte exempelvis skattebrott eller regeringsbudget.

5. Migration - Frågor som berör utvandring, invandring, integration och assimilering.

6. Vård och omsorg - Frågor om sjukvård, äldreomsorg, tandvård, vård av funktionshindrade men inte exempelvis djurvård eller fackliga frågor inom vården.

7. Särskild händelse - Ämnen som berör exempelvis olyckor, protester och naturkatastrofer men inte ämnen som passar i någon annan ämnesvariabel.

8. Klimat och miljö - Frågor som berör klimat och miljö samt forskning inom området, men inte frågor om miljöbrott eller klimatpolitik.

9. Lag och ordning - Frågor om brott, lagar och rättegångar men inte lagförslag.

10. Elitsport - Ämnen som berör elitidrottande.

11. Amatörspport - Ämnen som beror amatörsidrottandet,
  12. Hälsa - Ämnen som berör hälsa, men inte vård- och omsorg.
  13. Litteratur - Ämnen som berör litteratur, exempelvis litteraturpriser och recensioner.
  14. Scenkonst - Ämnen som berör scenkonst, till exempel teater och musikaler.
  15. Musik - Ämnen som berör musik, exempelvis artister, musikproduktion och recensioner.
  16. Film och tv - Ämnen som berör film och tv som produktion eller recensioner.
  17. Konst - Ämnen som berör konst, som utställningar och performance.
  18. Övrigt
- V8. Rapportera hur länge experten medverkar, från de att den medverkar i bild eller ljud, beroende på vad som noteras först, till dess att den slutar medverka i bild eller ljud, beroende på vad som noteras sist.

Bilaga 3 - Intervjuguide

Bakgrundsfrågor:

- Ålder
- Hur länge har du arbetat som journalist?
- Som vad och var arbetar du just nu?
- Hur länge har du jobbat på arbetsplatsen?
- Har du en journalistutbildning? Om ja- hur lång och varifrån?

Mångfald i medier:

- Vad anser att mångfald innebär?
  - Att representation innebär?
- Vilket ansvar tycker du att medier har när det kommer till mångfald?
- Hur uppfattar du att mångfalden ser ut på din redaktion?
  - I materialet ni producerar?
  - Bland experter som medverkar?

Definition av expert:

- Hur skulle du definiera en expert?
- Vad tillför experten till innehållet?
- Finns det något som kännetecknar en typisk expert?
  - Om ja - isåfall vad?
- Är det något särskilt du letar efter när du söker en expert?

Arbetsrutiner:

- Hur går du tillväga när du söker upp en person som ska medverka egenskap som expert? Ge gärna ett exempel!
  - Hur kontaktade du personen?
  - Hur långt tid hade du på dig?
  - Påverkade tidsaspekten valet?
  - Kände du till personen sedan innan?
  - Visste du om personen varit i TV förut?
  - Brukar ditt arbetssätt skilja sig åt eller följer det samma mönster?
  - Hade du några tankar på representation och mångfald när du sökte en expert?

- Tror du att du jobbar som de flesta andra med att hitta experter?
- Vilket ansvar vilar på dig som enskild journalist för att skapa en mångfald bland experter?
  - Vilket ansvar har en chef?
  - Vilket ansvar har mediekulturen i stort?

På ett redaktionellt plan:

- Diskuteras/utvärderas det på redaktionen vilka som väljs ut som experter?
- Finns det några direktiv för hur du/ni ska arbeta med mångfald i innehållet?
- Finns det några verktyg på redaktionen för att skapa en ökad mångfald bland experter?
  - Vad saknar du?
  - Vad hade du velat ha (mer av)?
- Har du reflekterat över din roll som medarbetare på public service? Hur?
- Vad bidrar du med i mångfaldsfrågan?
  - På redaktionen?
  - I innehållet som du producerar?

Synen på mångfald:

- Vad tycker du är eftersträvansvärt när det kommer till representativitet i medier?
  - Bland experter?

Om resultatet av innehållsanalysen:

- Vad tänkte du om att vårt resultat ser ut såhär?
  - Är du förvånad?
  - Vilka känslor väcker det?
  - Vill du förändra något nu?

Avslutande:

- Har det här samtalet väckt några tankar hos dig?
- Är det något du vill tillägga eller förklara ytterligare?